

مقایسه بهزیستی روانشناختی و پیوند با مدرسه در دانش آموزان نارساخوان و عادی

فاطمه زارع ده آبادی^۱، فاطمه شهریاری^۲، مریم صفیان بلداجی^۳، مرضیه صفیان بلداجی^۴ و رقیه ذاکرزاده^۵

۱ فوق لیسانس فلسفه آموزش و پرورش

Fatemeh.zare6000@gmail.com

۲ دانشجوی کارشناسی ارشد روان شناسی بالینی

Sabalan.shahr@yahoo.com

۳ کارشناسی روانشناسی بالینی

maryam_sfn@yahoo.com

۴ کارشناسی علوم تربیتی

mssn13946@gmail.com

۵ کارشناسی روانشناسی عمومی

چکیده

هدف اصلی این تحقیق مقایسه بهزیستی روانشناختی و پیوند با مدرسه در دانش آموزان نارساخوان و عادی با استفاده از روش تحقیق علی-مقایسه ای می باشد. جامعه آماری این تحقیق شامل تمامی دانش آموزان نارساخوان و عادی پایه سوم تا ششم ابتدایی در شهر اردبیل در سال تحصیلی ۹۷-۱۳۹۶ بودند که ۵۰ نفر از دانش آموزان نارساخوان و ۵۰ نفر از دانش آموزان عادی به عنوان نمونه آماری تحقیق انتخاب شده و با روش نمونه گیری خوشه ای اقدام به گردآوری اطلاعات از آنها شد. ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه های استاندارد آگاهی واج شناختی، بهزیستی روانشناختی ریف و پیوند با مدرسه رضایی شریف و همکاران بود که اعتبار آنها مورد تایید قرار گرفته است. برای بررسی فرضیات تحقیق از آزمون آنالیز واریانس چندگانه (MANOVA) تحت نرم افزار SPSS استفاده گردید. نتایج به دست آمده از این تحقیق نشان داد که در مورد بهزیستی روانشناختی، میانگین نمرات مولفه های پذیرش خود، ارتباط مثبت با دیگران و رشد شخصی در بین دانش آموزان نارساخوان بصورت معناداری پایینتر از دانش آموزان عادی می باشد ($P < 0/05$). همچنین میانگین نمرات پیوند با مدرسه در مولفه های دلبستگی به معلم، دلبستگی به مدرسه، مشارکت در مدرسه و باور به مدرسه در بین دانش آموزان نارساخوان بصورت معناداری پایینتر از دانش آموزان عادی می باشد ($P < 0/05$).

واژه‌های کلیدی: بهزیستی روانشناختی، پیوند با مدرسه، دانش آموزان نارساخوان.

مقدمه

خواندن یکی از مهارت‌های اساسی است که ما را در دریافت و درک اطلاعات و مفاهیم جدید یاری می‌دهد. اکثر دانش‌آموزان مقدمات مهارت‌های اساسی را در دبستان می‌آموزند. ولی دانش‌آموزان با نیازهای ویژه برای کسب آن به برنامه‌های ویژه نیاز دارند. اختلال در خواندن (نارساخوانی)^۱ یکی از رایج‌ترین مشکلات در بین دانش‌آموزان ابتدایی است (اسکندری و همکاران، ۱۳۹۱: ۲). نارساخوانی اصطلاحی است که برای کودکانی به کار می‌رود که علی‌رغم بهره‌های هوشی طبیعی و آموزش کافی، قادر به خواندن صحیح مطالب نیستند. این کودکان ممکن است کلمه‌های بسیاری را بدانند و در تکلم خود استفاده کنند، اما از درک و شناسایی علائم نوشتاری عاجزند. به طور خاص، نارساخوانی نوعی اختلال در اشتباه کردن کلمات شبیه به هم، حدس زدن کلمات با در نظر گرفتن حروف ابتدا و انتهای کلمات، آیین‌خوانی یا وارونه‌خوانی کلمات، مشکلات شدید در هجی کردن کلمات، بی‌میلی و انزجار از یادگیری خواندن و دشواری در تشخیص جزء از کل می‌باشد. تقریباً ۸۰ درصد دانش‌آموزان ناتوان در یادگیری در خواندن مشکل دارند. مطالعات شیوع‌شناسی نشان می‌دهد نارساخوانی یک اختلال مزمن است (شریفی و همکاران، ۱۳۹۲: ۷). اکثر کودکان مبتلا به اختلال در خواندن از خواندن و نوشتن دل‌خوشی ندارند و از آن پرهیز می‌کنند، اضطراب آنها در مقابل تقاضاهایی که زبان نوشتاری را ایجاب می‌کند افزایش می‌یابد (مختار پور و همکاران، ۱۳۹۰: ۵). و در نهایت ممکن است به احساس خشم، افسردگی و از دست دادن اعتماد بنفس در آنها منجر شود که این موارد بر موفقیت تحصیلی آنان تأثیرات منفی خواهد گذاشت، همچنین احساس شکست مداوم در این دانش‌آموزان باعث از بین رفتن شور و نشاط دوران تحصیل و بی‌انگیزه بودن آنها خواهد شد و این دانش‌آموزان در تعریف رویکردهای جدید از سلامت روانی که به جای تمرکز بر بیماری و ضعف، بر توانایی‌ها و داشته‌های فرد متمرکز هستند نمی‌توانند معیارهای کامل سلامت روان را کسب کنند. در واقع یکی از پیامدهای نارساخوانی دانش‌آموزان می‌تواند به خطر افتادن سلامت روان و بهزیستی روانشناختی^۲ آنها باشد.

بهزیستی^۳ در لغت به معنای زندگی همراه با سلامتی و شادی است. این مفهوم در اصطلاح علمی برای توصیف سلامت عمومی و کیفیت زندگی به کار برده می‌شود. بهزیستی روانشناختی اشاره به سلامت روانی مثبت دارد (رضایی دهنوی و همکاران، ۱۳۹۰: ۱). ریف^۴ یکی از مهمترین نظریه‌پردازان در این زمینه می‌باشد. او بهزیستی روانشناختی را «تلاش برای کمال در جهت تحقق توانایی‌های بالقوه‌ی واقعی فرد» می‌داند. در این دیدگاه بهزیستی به معنای تلاش برای استعلا و ارتقا است که در تحقق استعدادها و توانایی‌های فرد متجلی می‌شود. ریف و همکاران تلاش کردند براساس مبانی فلسفی ملاک‌های زندگی مطلوب یا اصطلاحاً «زندگی خوب» را تعیین و دسته‌بندی کنند. بر این اساس ۶ عامل پذیرش خود^۵، هدفمندی در زندگی^۶، رشد شخصی^۷، داشتن ارتباط مثبت با دیگران^۸، تسلط بر محیط^۹ و خودمختاری^{۱۰} را به عنوان مؤلفه‌های تشکیل دهنده‌ی بهزیستی روانشناختی تعیین کردند (سوری و همکاران، ۱۳۹۳: ۴).

از سوی دیگر از آنجا که دانش‌آموزان وقت زیادی را در مدرسه می‌گذرانند، مدارس باید بتوانند برای دانش‌آموزان محیطی را فراهم آورند تا آنها بتوانند از نظر عاطفی، تحصیلی، رفتار و ارتباط با دیگران رشد یابند، که این امر از طریق ساختار مدرسه، رابطه دانش‌آموزان با کارکنان مدرسه، امکانات موجود در مدرسه و همچنین جو حاکم بر مدرسه می‌تواند امکان‌پذیر باشد، بنابراین پیوند بین محیط مدرسه و دانش‌آموزان الزامی به نظر می‌رسد و دانش‌آموزان نارساخوان اگر پیوند محکمی با محیط

- 1 -dyslexia
- 2 -Psychological Well-being
- 3 -well-being
- 4 -Ryff,
- 5 -Self- acceptance
- 6 -Purpose in life
- 7 -Personaal growth
- 8 -Positive realation with others
- 9 -Environmental mastery
- 10 -Autonomy

مدرسه داشته باشند بهتر می توانند در برابر مشکلات ناشی از نارساخوانی مقاومت نمایند و با حمایت مدرسه و خانواده دیگر کمتر احساس یأس و ناامیدی می کنند و به آینده خود امیدوار بوده و انگیزه لازم برای ادامه تحصیل را می یابند. در واقع پیوند با مدرسه به احساس تعلق به مدرسه دانش آموزان و داشتن شبکه ای از روابط با همسالان و معلمان شان اشاره دارد. برای دانش آموزان عادی پیوند با مدرسه نشان دهنده عرصه مهمی است که در آن کودکان احساس امنیت و با ارزش بودن در مدرسه، احساس آزادی در چالشهای اجتماعی و درسی و بررسی ایده های جدید در محیط مدرسه را دارند. بنابراین دانش آموزی که پیوند با مدرسه بالایی دارد، به یک معنا عقیده دارد که «همه افراد در مدرسه مثل من هستند» ولی دانش آموز نارساخوانی که پیوند با مدرسه ضعیفی دارد احساس تنهایی، بیگانگی و رانده شدن از مدرسه را دارد (قربان نژاد و همکاران، ۱۳۹۳: ۳). دانش آموزان نارساخوان بتدریج از محیط مدرسه دلسرد می شوند و علاقه ای به یادگیری و ادامه تحصیل از خود نشان نمی دهند که این امر می تواند در نهایت به ترک تحصیل آنها منجر شود. بنابراین ارتقای پیوند با مدرسه می تواند به عنوان راه حلی برای دانش آموزانی باشد که در مدرسه با چالش های مثل نارساخوانی و امثال آن مواجه هستند. با توجه به مطالب مطرح شده سؤال اصلی تحقیق به این صورت مطرح می شود که آیا بین بهزیستی روانشناختی و پیوند با مدرسه در دانش آموزان نارساخوان و عادی تفاوتی وجود دارد؟

پیشینه تحقیق

مهتری و همکاران (۱۳۹۰) به این نتیجه رسیدند که بین میزان بین کارکردهای ذهنی و مهارت های تحصیلی دانش آموزان مقطع دبستانی دارای انواع ناتوانی های یادگیری با دانش آموزان عادی تفاوت معنادار آماری وجود دارد. احدی و همکاران (۱۳۹۱) نشان دادند که تفاوت معناداری بین دانش آموزان لکنتی و عادی در متغیر بهزیستی روان شناختی وجود دارد. این یافته ها حاکی است که دانش آموزان لکنتی، بهزیستی روان شناختی پایین تری داشته اند. یافته های نریمانی و همکاران (۱۳۹۲) شواهدی بر پایین بودن بهزیستی روان شناختی نوجوانان مبتلا به ناتوانی های یادگیری فراهم ساخت و نتیجه گرفته شد که لازم است جهت بالا بردن بهزیستی روان شناختی نوجوانان مبتلا به اختلالات یادگیری (از جمله نارساخوانی) نیاز به برنامه ریزی های مدونی می باشد. زلالی و قربانی (۱۳۹۳) به این نتیجه رسیدند که میانگین نمرات گروه مبتلا به نارساخوانی در متغیر انگیزش تحصیلی و اشتیاق رفتاری، اشتیاق هیجانی و نمره کلی اشتیاق به مدرسه به طور معناداری پایین تر از گروه عادی می باشد. نتایج این پژوهش به نقش متغیرهای مدرسه در یادگیری دانش آموزان دارای اختلال نارساخوانی اشاره دارد. مطابق تحقیقات فولک، بریگهام و لامن^۱ (۲۰۰۶) دانش آموزان مبتلا به ناتوانی های یادگیری نسبت به دانش آموزان عادی یا دارای مشکلات رفتاری و عاطفی در انجام تکالیف تحصیلی بیشتر رویکرد اجتنابی نشان می دهند و دارای پیوند با مدرسه پایین تری می باشند. کیا-کیتینگ و الیس^۲ (۲۰۰۷) ضمن پژوهشی نشان دادند نوجوان هایی که دلبستگی، تعهد و درگیری بالایی نسبت به مدرسه دارند و مدرسه خود را قبول دارند، سطوح بالایی از خودکارآمدی را تجربه می کنند. این پژوهشگران توضیح داده اند که یک چهارم از تغییرات خودکارآمدی، به وسیله احساس تعلق به مدرسه تبیین می شود. یافته های بلاد استین و برنشتاین راتز^۳ (۲۰۰۸) نشان داد که بین بهزیستی روان شناختی دانش آموزان با و بدون لکنتی تفاوت معناداری وجود دارد. به این معنی که میانگین بهزیستی روان شناختی در دانش آموزان عادی بالاتر از دانش آموزان لکنتی است. السنر و همکاران^۴ (۲۰۱۱) معتقدند است که پیوند با مدرسه ممکن است یک هدف مداخله ای مهم برای مداخله های مدرسه محور و یک راه کارآمد برای کاهش مشکلات جوانها باشد.

روش تحقیق

روش تحقیق در این پژوهش از نوع علی-مقایسه ای و به شیوه پیمایشی می باشد. جامعه آماری تحقیق تمامی دانش آموزان نارساخوان و عادی پایه سوم تا ششم ابتدای در سال تحصیلی ۹۷-۱۳۹۶ در شهر اردبیل به تعداد ۷۰۰۰ نفر می باشد. در گام

1 - Fulk et al

2 - Kia-Keating

3 - Bloodstein

4 - Oelsner et al

اول تعداد ۳۶۰ دانش آموز با تکیه بر فرمول حجم نمونه کوکران و با ضریب اطمینان ۹۵ درصد و دقت احتمال ۵ درصد و واریانس فراوانی نسبی برابر ۰/۰۵ محاسبه گردید. این تعداد نمونه با روش خوشه ای انتخاب گردید. بدین طریق که از مناطق مختلف شهر اردبیل چند مدرسه انتخاب شده و از هر مدرسه یک کلاس از دانش آموزان مقطع دوم تا ششم انتخاب شده و نسبت به گردآوری اطلاعات اقدام شده است. در نهایت با توجه به نتایج به دست آمده از آزمون آگاهی واج شناختی تعداد ۵۰ دانش آموز نارساخوان و ۵۰ دانش آموز عادی بعنوان نمونه نهایی تحقیق انتخاب شدند.

آزمون آگاهی واج شناختی: برای اندازه گیری سطح توانایی خواندن و تشخیص دانش آموزان نارساخوان از آزمون اختلال خواندن که توسط نصف و نظری ساخته و هنجاریابی شده است، استفاده شد. بر مبنای این آزمون، سه خصوصیت عمده بالینی یعنی اشتباهات خواندن (از قبیل حذف، افزودن، جابه جایی، جایگزینی و وارونه خوانی)، سرعت خواندن و درک مطلب دانش آموزان نارساخوان مورد سنجش قرار گرفت. بر مبنای این آزمون، به ازای هر نوع خطا یک نمره به آزمودنی تعلق گرفته و مجموع نمرات وی در خطاها به عنوان خطای کلی آزمودنی در نظر گرفته می شود. به ازای هر پاسخ صحیح به سؤال های درک مطلب نیز یک نمره به آزمودنی تعلق می گیرد. بنابراین دامنه نمرات در درک مطلب از ۰ تا ۶ است. در نهایت، میزان مدتی که آزمودنی از شروع تا پایان متن (بر حسب ثانیه) صرف می کند، سرعت خواندن محسوب می گردد (نصف و نظری، ۱۳۸۰).

آزمون بهزیستی روانشناختی: جهت سنجش سلامت روانشناختی از مقیاس فرم بلند بهزیستی روانشناختی ریف (۱۹۸۹) استفاده شده است که مشتمل بر ۸۴ گویه بوده و شش بعد (پذیرش خود، رابطه مثبت با دیگران، خودمختاری، زندگی هدفمند، رشد شخصی و تسلط بر محیط) را مورد سنجش قرار می دهد. پاسخهای این مقیاس در قالب طیف لیکرت پنج سطحی به صورت (کاملاً مخالفم، تا حدودی مخالفم، کمی مخالفم، کمی موافقم، تا حدودی موافقم، کاملاً موافقم) می باشد که جهت نمره گذاری آن به ترتیب به گزینه های فوق ۰ تا ۵ اختصاص داده می شود. در پژوهش خانجانی و همکاران (۱۳۹۳) پایایی و روایی این مقیاس برابر ۰/۷۱ با استفاده از روش آلفای کرونباخ برآورد شده است. همچنین روایی این مقیاس توسط اساتید مختلف در رشته روانشناسی تایید شده است.

آزمون پرسشنامه پیوند با مدرسه: جهت سنجش این متغیر از مقیاس رضایی شریف و همکاران (۱۳۹۳) استفاده شده است. این پرسشنامه در ابتدا ۷۰ گویه داشت و روی نمونه ۱۰۰۰ نفری اجرا گردید تا تصحیحات لازم به عمل آید و در نهایت بعد از تحلیل عاملی ۴۰ سوال نهایی به دست آمد. پرسشنامه ۴۰ آیتمی پیوند با مدرسه، ۶ مولفه را مورد ارزیابی قرار می دهد که عبارتند از: ۱- دل بستگی به معلم: سوالات ۱ تا ۹؛ ۲- دل بستگی به مدرسه: ۱۰ تا ۱۹؛ ۳- دل بستگی به کارکنان مدرسه: ۲۰ تا ۲۵؛ ۴- مشارکت در مدرسه: ۲۶ تا ۳۱؛ ۵- باور به مدرسه: ۳۲ تا ۳۷؛ ۶- تعهد به مدرسه: ۳۸ تا ۴۰.

جهت نمره گذاری پاسخها این مقیاس که مطابق طیف لیکرت می باشد طبق الگوی (هرگز = ۰، گاهی = ۱، به ندرت = ۲، غالباً = ۳، همیشه = ۴) عمل می شود. در پژوهش رضایی شریف و همکاران (۱۳۹۳) به منظور کسب اطمینان از روایی پرسشنامه، روایی محتوا، پیش بین و سازه مورد بررسی قرار گرفته است. روایی محتوا به واسطه نظرخواهی از ۵ نفر متخصص روان شناسی مورد بررسی قرار گرفت و ابزاری روا تشخیص داده شد. برای محاسبه روایی پیش بین همبستگی بین میانگین تحصیلی با پیوند به مدرسه ۳۱٪ به دست آمد. برای اطمینان از پایایی نیز همسانی درونی کل پرسشنامه و مولفه های آن از طریق آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه ۹۳٪ به دست آمد. جهت تحلیل داده ها و آزمون فرضیات تحقیق از روش آنالیز واریانس چندمتغیره (MANOVA) تحت نرم افزار spss ویرایش ۲۰ استفاده شده است.

یافته ها

بر اساس نتایج به دست آمده از جدول (۱) می توان گفت که میانگین پذیرش خود برای دانش آموزان عادی برابر ۱۱/۴۸ با انحراف معیار ۲/۷۱ می باشد، در حالی که برای دانش آموزان نارساخوان برابر ۹/۲۰ با انحراف معیار ۲/۲۷ می باشد. میانگین رابطه مثبت با دیگران برای دانش آموزان عادی برابر ۱۵/۵۴ با انحراف معیار ۱/۵۲ می باشد، در حالی که برای دانش آموزان نارساخوان برابر ۱۴/۲۲ با انحراف معیار ۲/۴۷ می باشد. میانگین خودمختاری برای دانش آموزان عادی برابر ۲۰/۰۵ با انحراف

معیار ۲/۷۰ می باشد، در حالی که برای دانش آموزان نارساخوان برابر ۱۹/۱۴ با انحراف معیار ۳/۴۹ می باشد. میانگین زندگی هدفمند برای دانش آموزان عادی برابر ۱۴/۸۰ با انحراف معیار ۱/۷۷ می باشد، در حالی که برای دانش آموزان نارساخوان برابر ۱۳/۵۷ با انحراف معیار ۲/۵۸ می باشد. میانگین رشد شخصی برای دانش آموزان عادی برابر ۱۸/۰۵ با انحراف معیار ۲/۷۷ می باشد، در حالی که برای دانش آموزان نارساخوان برابر ۱۶/۲۰ با انحراف معیار ۲/۷۷ می باشد. میانگین تسلط بر محیط برای دانش آموزان عادی برابر ۱۹/۲۲ با انحراف معیار ۲/۷۵ می باشد، در حالی که برای دانش آموزان نارساخوان برابر ۱۸/۹۴ با انحراف معیار ۳/۲۶ می باشد. میانگین کل بهزیستی روانشناختی برای دانش آموزان عادی برابر ۱۲۶/۴۵ با انحراف معیار ۱۲/۶۷ می باشد، در حالی که برای دانش آموزان نارساخوان برابر ۱۱۸/۲۵ با انحراف معیار ۱۷/۹۹ می باشد.

جدول (۱-۴) میانگین و انحراف معیار بهزیستی روانشناختی برای دانش آموزان عادی و نارساخوان

زیر مقیاس	گروه ها	تعداد	میانگین	انحراف معیار
پذیرش خود	گروه دانش آموزان عادی	۵۰	۱۱/۴۸	۲/۷۱
	گروه دانش آموزان نارساخوان	۵۰	۹/۲۰	۲/۲۷
	کل	۱۰۰	۱۰/۳۴	۲/۷۳
رابطه مثبت با دیگران	گروه دانش آموزان عادی	۵۰	۱۵/۵۴	۱/۵۲
	گروه دانش آموزان نارساخوان	۵۰	۱۴/۲۲	۲/۴۷
	کل	۱۰۰	۱۴/۸۸	۲/۱۴
خودمختاری	گروه دانش آموزان عادی	۵۰	۲۰/۰۵	۲/۷۰
	گروه دانش آموزان نارساخوان	۵۰	۱۹/۱۴	۳/۴۹
	کل	۱۰۰	۱۹/۶۰	۳/۱۳
زندگی هدفمند	گروه دانش آموزان عادی	۵۰	۱۴/۸۰	۱/۷۷
	گروه دانش آموزان نارساخوان	۵۰	۱۳/۵۷	۲/۵۸
	کل	۱۰۰	۱۴/۱۸	۲/۲۸
رشد شخصی	گروه دانش آموزان عادی	۵۰	۱۸/۰۵	۲/۷۷
	گروه دانش آموزان نارساخوان	۵۰	۱۶/۲۰	۲/۷۷
	کل	۱۰۰	۱۷/۱۲	۲/۷۵
تسلط بر محیط	گروه دانش آموزان عادی	۵۰	۱۹/۲۲	۲/۷۵
	گروه دانش آموزان نارساخوان	۵۰	۱۸/۹۴	۳/۲۶
	کل	۱۰۰	۱۹/۰۸	۳/۰۰
بهزیستی روانشناختی	گروه دانش آموزان عادی	۵۰	۱۲۶/۴۵	۱۲/۶۷
	گروه دانش آموزان نارساخوان	۵۰	۱۱۸/۲۵	۱۷/۹۹
	کل	۱۰۰	۱۲۲/۳۵	۱۵/۹۹

بر اساس نتایج به دست آمده از جدول (۱) می توان گفت که میانگین دل بستگی به معلم برای دانش آموزان عادی برابر ۳۵/۴۶ با انحراف معیار ۱۱/۸۹ می باشد، در حالی که برای دانش آموزان نارساخوان برابر ۲۴/۶۶ با انحراف معیار ۹/۱۴ می باشد. میانگین دل بستگی به مدرسه برای دانش آموزان عادی برابر ۲۰/۲۵ با انحراف معیار ۸/۱۶ می باشد، در حالی که برای دانش آموزان نارساخوان برابر ۲۹/۰۳ با انحراف معیار ۸/۵۴ می باشد. میانگین دل بستگی به کارکنان مدرسه برای دانش آموزان عادی برابر ۲۰/۲۵ با انحراف معیار ۵/۲۰ می باشد، در حالی که برای دانش آموزان نارساخوان برابر ۱۷/۱۴ با انحراف معیار ۶/۶۶ می باشد.

باشد. میانگین مشارکت در مدرسه برای دانش آموزان عادی برابر ۲۳/۵۹ با انحراف معیار ۵/۹۱ می باشد، در حالی که برای دانش آموزان نارساخوان برابر ۱۸/۷۰ با انحراف معیار ۴/۳۱ می باشد. میانگین باور به مدرسه برای دانش آموزان عادی برابر ۲۴/۹۱ با انحراف معیار ۵/۷۰ می باشد، در حالی که برای دانش آموزان نارساخوان برابر ۱۹/۳۲ با انحراف معیار ۶/۶۱ می باشد. میانگین تعهد به مدرسه برای دانش آموزان عادی برابر ۱۱/۷۳ با انحراف معیار ۶/۲۰ می باشد، در حالی که برای دانش آموزان نارساخوان برابر ۷/۲۳ با انحراف معیار ۴/۳۹ می باشد. میانگین کل پیوند با مدرسه برای دانش آموزان عادی برابر ۱۴۳/۱۹ با انحراف معیار ۳۴/۵۱ می باشد، در حالی که برای دانش آموزان نارساخوان برابر ۱۰۱/۸۳ با انحراف معیار ۲۷/۷۵ می باشد.

جدول (۲) میانگین و انحراف معیار پیوند با مدرسه برای دانش آموزان نارساخوان و عادی

زیر مقیاس	گروه ها	تعداد	میانگین	انحراف معیار
دل بستگی به معلم	گروه دانش آموزان عادی	۵۰	۳۵/۴۶	۱۱/۸۹
	گروه دانش آموزان نارساخوان	۵۰	۲۴/۶۶	۹/۱۴
	کل	۱۰۰	۳۰/۰۶	۱۰/۱۰
دل بستگی به مدرسه	گروه دانش آموزان عادی	۵۰	۲۰/۲۵	۸/۱۶
	گروه دانش آموزان نارساخوان	۵۰	۲۹/۰۳	۸/۵۴
	کل	۱۰۰	۳۳/۱۷	۸/۱۰
دل بستگی به کارکنان مدرس	گروه دانش آموزان عادی	۵۰	۲۰/۲۵	۵/۲۰
	گروه دانش آموزان نارساخوان	۵۰	۱۷/۱۴	۶/۶۶
	کل	۱۰۰	۱۸/۶۹	۶/۰۳
مشارکت در مدرسه	گروه دانش آموزان عادی	۵۰	۲۳/۵۹	۵/۹۱
	گروه دانش آموزان نارساخوان	۵۰	۱۸/۷۰	۴/۳۱
	کل	۱۰۰	۲۱/۱۴	۵/۱۶
باور به مدرسه	گروه دانش آموزان عادی	۵۰	۲۴/۹۱	۵/۷۰
	گروه دانش آموزان نارساخوان	۵۰	۱۹/۳۲	۶/۶۱
	کل	۱۰۰	۲۲/۱۱	۵/۸۸
تعهد به مدرسه	گروه دانش آموزان عادی	۵۰	۱۱/۷۳	۶/۲۰
	گروه دانش آموزان نارساخوان	۵۰	۷/۲۳	۴/۳۹
	کل	۱۰۰	۹/۴۸	۵/۶۱
پیوند با مدرسه	گروه دانش آموزان عادی	۵۰	۱۴۳/۱۹	۳۴/۵۱
	گروه دانش آموزان نارساخوان	۵۰	۱۰۱/۸۳	۲۷/۷۵
	کل	۱۰۰	۱۲۲/۵۱	۲۸/۳۰

برای بررسی فرضیات تحقیق، ابتدا به منظور بررسی نرمال بودن توزیع داده ها از آزمون کولموگروف-اسمینروف استفاده گردیده است. نتایج بررسی آزمون کولموگروف-اسمینروف برای متغیرهای تحقیق به شرح زیر می باشد.

جدول (۳) نتایج آزمون کولموگروف - اسمینروف تک نمونه ای برای فرض نرمال بودن توزیع متغیرهای تحقیق

تعداد نمونه	بهبزستی روانشناختی	پیوند با مدرسه
۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰
مقدار Z کولموگروف - اسمینروف	۰/۸۱۹	۰/۸۲۰
سطح معنی داری	۰/۵۱۳	۰/۵۱۲

همانطوری که در جدول (۳) مشاهده می گردد آماره Z کولموگروف - اسمینروف برای متغیر بهبودی روانشناختی ۰/۸۱۹ و پیوند با مدرسه برابر ۰/۸۲۰ به دست آمده که در سطح $(p > ۰/۰۵)$ معنی دار نیست، یعنی توزیع متغیر در بین نمونه آماری نرمال می باشد.

۱- بهبودی روانشناختی در بین دانش آموزان نارساخوان و عادی دارای تفاوت معناداری می باشد.
جدول (۴) نتایج آزمونهای معناداری تحلیل واریانس چند متغیری فرضیه اول

نام آزمون	مقدار	F	درجه آزادی فرضیه	خطای درجه آزادی	سطح معناداری	مجذور اتا
مدل	اثر پیلایی	۰/۹۹۷	۴۸۰۸/۸۸	۶	۹۳	۰/۹۹۷
	لامبدای ویلکز	۰/۰۰۳	۴۸۰۸/۸۸	۶	۹۳	۰/۹۹۷
	اثر هوتلینگ	۲۸۶/۲۴	۴۸۰۸/۸۸	۶	۹۳	۰/۹۹۷
	بزرگترین ریشه روی	۲۸۶/۲۴	۴۸۰۸/۸۸	۶	۹۳	۰/۹۹۷
گروه	اثر پیلایی	۰/۲۹۵	۷/۰۳۱	۶	۹۳	۰/۲۹۵
	لامبدای ویلکز	۰/۷۰۵	۷/۰۳۱	۶	۹۳	۰/۲۹۵
	اثر هوتلینگ	۰/۴۱۹	۷/۰۳۱	۶	۹۳	۰/۲۹۵
	بزرگترین ریشه روی	۰/۴۱۹	۷/۰۳۱	۶	۹۳	۰/۲۹۵

نتایج جدول (۴) نشان می دهد که سطوح معناداری همه آزمون ها قابلیت استفاده از تحلیل واریانس چند متغیری را مجاز می شمارد. این نتایج نشان می دهد که در گروه های مورد مطالعه حداقل از نظر یکی از متغیرهای وابسته تفاوت معنی داری وجود دارد. مجذور اتا نشان می دهد که تفاوت بین دو گروه با توجه به متغیر وابسته در مجموع معنادار است و میزان این تفاوت ۲۹/۵ درصد است، یعنی ۲۹/۵ درصد واریانس مربوط به اختلاف بین دو گروه ناشی از تاثیر متقابل متغیرهای وابسته می باشد.

جدول (۵) نتایج آزمون لوین فرضیه اول در دانش آموزان عادی و نارساخوان

متغیر	مقدار F	درجه آزادی ۱	درجه آزادی ۲	سطح معناداری
پذیرش خود	۱/۰۴۳	۱	۹۸	۰/۳۱۰
رابطه مثبت با دیگران	۲/۱۲۰	۱	۹۸	۰/۱۴۹
خودمختاری	۰/۱۵۶	۱	۹۸	۰/۶۹۴
زندگی هدفمند	۱/۰۱۲	۱	۹۸	۰/۳۱۷
رشد شخصی	۰/۰۳۷	۱	۹۸	۰/۸۴۸
تسلط بر محیط	۱/۰۳	۱	۹۸	۰/۳۱۰

نتایج جدول (۵) نشان می دهد که سطح معناداری به دست آمده برای متغیرهای مورد بررسی بیشتر از $(P = 0/05)$ می باشد و با توجه به این نتایج پیش فرض همگنی واریانس ها در متغیرهای فوق در دو گروه تایید می شود و استفاده از آنالیز واریانس چندمتغیره بلامانع است.

جدول (۶) نتایج آزمون تحلیل واریانس چند متغیره فرضیه اول در دانش آموزان عادی و نارساخوان

منبع	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	مقدار F	سطح معناداری	مجذور اتا
مدل اصلاحی	۴۶۶/۹۴	۱	۴۶۶/۹۴	۱۶/۵۴	۰/۰۰۰	۰/۱۵۸
	۲۳۳/۶۱	۱	۲۳۳/۶۱	۱۴/۷۷	۰/۰۰۰	۰/۱۴۴
	۴۱/۳۴	۱	۴۱/۳۴	۳/۲۶	۰/۰۷۴	۰/۰۳۶
	۰/۰۴۴	۱	۰/۰۴۴	۰/۰۰۳	۰/۹۵۹	۰/۰۰۰
	۲۸/۹	۱	۲۸/۹	۱۲/۵۶	۰/۰۱۱	۰/۱۲۸
	۹۷/۶۴	۱	۹۷/۶۴	۳/۷۷	۰/۰۶۶	۰/۰۳۹
عرض از مبدا	۱۰۹۳۴۱/۸۷	۱	۱۰۹۳۴۱/۸۷	۳۸۷۳/۳۴	۰/۰۰۰	۰/۹۸۷
	۱۶۱۷۱۳/۶۱	۱	۱۶۱۷۱۳/۶۱	۱۰۲۲۴/۹۰	۰/۰۰۰	۰/۹۹۱
	۱۳۵۸۷۷/۸۷	۱	۱۳۵۸۷۷/۸۷	۱۰۷۱۶/۵۱	۰/۰۰۰	۰/۹۹۲
	۱۳۳۱۷۱/۶	۱	۱۳۳۱۷۱/۶	۷۹۸۱/۱۰	۰/۰۰۰	۰/۹۸۹
	۱۵۰۸۸۰/۲۷	۱	۱۵۰۸۸۰/۲۷	۱۳۴۱۳/۹۸	۰/۰۰۰	۰/۹۹۳
	۱۵۴۹۸۶/۶۴	۱	۱۵۴۹۸۶/۶۴	۶۴۲۱۴/۳۵	۰/۰۰۰	۰/۹۸۴
گروه	۴۶۶/۹۴	۱	۴۶۶/۹۴	۱۶/۵۴	۰/۰۰۰	۰/۱۵۸
	۲۳۳/۶۱	۱	۲۳۳/۶۱	۱۴/۷۷	۰/۰۰۰	۰/۱۴۴
	۴۱/۳۴	۱	۴۱/۳۴	۳/۲۶	۰/۰۷۴	۰/۰۳۶
	۰/۰۴۴	۱	۰/۰۴۴	۰/۰۰۳	۰/۹۵۹	۰/۰۰۰
	۲۸/۹	۱	۲۸/۹	۱۲/۵۶	۰/۰۱۱	۰/۱۲۸
	۹۷/۶۴	۱	۹۷/۶۴	۳/۷۷	۰/۰۶۶	۰/۰۳۹

نتایج نشان می دهد که از بین مولفه های بهزیستی روانشناختی، بین میانگین نمرات پذیرش خود $(F = 16/54; P = 0/000 < 0/05)$ ، رابطه مثبت با دیگران $(F = 14/77; P = 0/000 < 0/05)$ و رشد شخصی $(F = 12/56; P = 0/000 < 0/05)$ در بین دانش آموزان عادی و نارساخوان تفاوت معناداری وجود دارد. به عبارت دیگر میانگین نمرات پذیرش خود، رابطه مثبت با دیگران و رشد شخصی در بین دانش آموزان عادی بصورت معناداری بالاتر از دانش آموزان نارساخوان می باشد. از سوی دیگر بر اساس نتایج به دست آمده می توان گفت که در مورد خودمختاری، زندگی هدفمند و تسلط بر محیط در بین دانش آموزان عادی و نارساخوان تفاوت معناداری مشاهده نشد $(P > 0/05)$.

۲- پیوند با مدرسه در بین دانش آموزان نارساخوان و عادی دارای تفاوت معناداری می باشد.
جدول (۷) نتایج آزمونهای معناداری تحلیل واریانس چند متغیری فرضیه دوم

مجذور اتا	سطح معناداری	خطای درجه آزادی	درجه آزادی فرضیه	F	مقدار	نام آزمون	
۰/۷۷۹	۰/۰۰۰	۹۳	۶	۱۸۸/۲۱	۰/۶۶۴	اثر پیلایی	مدل
۰/۷۷۹	۰/۰۰۰	۹۳	۶	۱۸۸/۲۱	۰/۲۰۷	لامبدای ویلکز	
۰/۷۷۹	۰/۰۰۰	۹۳	۶	۱۸۸/۲۱	۷/۱۶۱	اثر هوتلینگ	
۰/۷۷۹	۰/۰۰۰	۹۳	۶	۱۸۸/۲۱	۷/۱۶۷	بزرگترین ریشه روی	
۰/۲۲۴	۰/۰۱۴	۹۳	۶	۱/۳۰۴	۰/۰۵۶	اثر پیلایی	گروه
۰/۲۲۴	۰/۰۱۴	۹۳	۶	۱/۳۰۴	۰/۹۹۴	لامبدای ویلکز	
۰/۲۲۴	۰/۰۱۴	۹۳	۶	۱/۳۰۴	۰/۰۶۰	اثر هوتلینگ	
۰/۲۲۴	۰/۰۱۴	۹۳	۶	۱/۳۰۴	۰/۰۶۰	بزرگترین ریشه روی	

نتایج جدول (۷) نشان می دهد که سطوح معناداری همه آزمون ها قابلیت استفاده از تحلیل واریانس چند متغیری را مجاز می شمارد. این نتایج نشان می دهد که در گروه های مورد مطالعه حداقل از نظر یکی از متغیرهای وابسته تفاوت معنی داری وجود دارد. مجذور اتا نشان می دهد که تفاوت بین دو گروه با توجه به متغیر وابسته در مجموع معنادار است و میزان این تفاوت ۲۲/۴ درصد است، یعنی ۲۲/۴ درصد واریانس مربوط به اختلاف بین دو گروه ناشی از تاثیر متقابل متغیرهای وابسته می باشد.

جدول (۸) نتایج آزمون لوین فرضیه دوم در دانش آموزان عادی و نارساخوان

سطح معناداری	درجه آزادی ۲	درجه آزادی ۱	مقدار F	متغیر
۰/۴۹۵	۹۸	۱	۰/۶۹۵	دلبستگی به معلم
۰/۴۰۲	۹۸	۱	۰/۸۵۶	دلبستگی به مدرسه
۰/۱۰۷	۹۸	۱	۲/۰۱۱	دلبستگی به کارکنان مدرسه
۰/۲۴۳	۹۸	۱	۰/۹۳۱	مشارکت در مدرسه
۰/۲۶۱	۹۸	۱	۰/۹۲۲	باور به مدرسه
۰/۱۹۸	۹۸	۱	۱/۷۴۱	تعهد به مدرسه

نتایج جدول (۸) نشان می دهد که سطح معناداری به دست آمده برای متغیرهای مورد بررسی بیشتر از $(P = ۰/۰۵)$ می باشد و با توجه به این نتایج پیش فرض همگنی واریانس ها در متغیرهای فوق در دو گروه تایید می شود و استفاده از آنالیز واریانس چندمتغیره بلامانع است.

جدول (۹) نتایج آزمون تحلیل واریانس چند متغیره فرضیه اول در دانش آموزان عادی و نارساخوان

مجذور اتا	سطح معناداری	مقدار F	میانگین مربعات	درجه آزادی	مجموع مربعات	منبع
۰/۱۵۱	۰/۰۰۰	۱۵/۱۷	۳۱۹/۱۳	۱	۳۱۹/۱۳	دلبستگی به معلم
۰/۱۳۹	۰/۰۰۱	۱۳/۹۵	۲۸۵/۹۳	۱	۲۸۵/۹۳	دلبستگی به مدرسه
۰/۰۰۲	۰/۴۱۷	۲/۰۱	۱۷/۴۵	۱	۱۷/۴۵	دلبستگی به کارکنان مدرسه

۰/۰۸۵	۰/۰۱۵	۱۰/۴۵	۲۰۲/۱۵	۱	۲۰۲/۱۵	مشارکت در مدرسه	
۰/۱۰۹	۰/۰۳۲	۱۱/۹۰	۱۸۹/۲۱	۱	۱۸۹/۲۱	باور به مدرسه	
۰/۰۰۰	۰/۷۴۵	۱/۲۵	۱۰/۳۴	۱	۱۰/۳۴	تعهد به مدرسه	
۰/۷۴۱	۰/۰۰۰	۴۵۶۱/۵۴	۱۳۴۸۴۷/۱۲	۱	۱۳۴۸۴۷/۱۲	دلبستگی به معلم	عرض از مبدا
۰/۷۰۳	۰/۰۰۰	۴۶۵۴/۵۱	۱۶۴۵۳۱/۴۵	۱	۱۶۴۵۳۱/۴۵	دلبستگی به مدرسه	
۰/۶۳۹	۰/۰۰۰	۳۶۵۴/۹۶	۱۲۳۸۵۲/۱۸	۱	۱۲۳۸۵۲/۱۸	دلبستگی به کارکنان مدرسه	
۰/۶۱۴	۰/۰۰۰	۳۹۸۹/۲۵	۱۴۷۲۵۸/۳۲	۱	۱۴۷۲۵۸/۳۲	مشارکت در مدرسه	
۰/۵۸۹	۰/۰۰۰	۴۵۴۵/۳۷	۱۹۶۳۲۵/۵۴	۱	۱۹۶۳۲۵/۵۴	باور به مدرسه	
۰/۵۷۳	۰/۰۰۰	۳۳۶۴/۴۹	۱۵۳۴۷۸/۱۹	۱	۱۵۳۴۷۸/۱۹	تعهد به مدرسه	
۰/۱۵۱	۰/۰۰۰	۱۵/۱۷	۳۱۹/۱۳	۱	۳۱۹/۱۳	دلبستگی به معلم	گروه
۰/۱۳۹	۰/۰۰۱	۱۳/۹۵	۲۸۵/۹۳	۱	۲۸۵/۹۳	دلبستگی به مدرسه	
۰/۰۰۲	۰/۴۱۷	۲/۰۱	۱۷/۴۵	۱	۱۷/۴۵	دلبستگی به کارکنان مدرسه	
۰/۰۸۵	۰/۰۱۵	۱۰/۴۵	۲۰۲/۱۵	۱	۲۰۲/۱۵	مشارکت در مدرسه	
۰/۱۰۹	۰/۰۳۲	۱۱/۹۰	۱۸۹/۲۱	۱	۱۸۹/۲۱	باور به مدرسه	
۰/۰۰۰	۰/۷۴۵	۱/۲۵	۱۰/۳۴	۱	۱۰/۳۴	تعهد به مدرسه	

نتایج نشان می دهد که از بین مولفه های پیوند با مدرسه، بین میانگین نمرات دلبستگی به معلم ($F = 15/17; P = 0/000 < 0/05$)، دلبستگی به مدرسه ($F = 13/95; P = 0/001 < 0/05$)، مشارکت در مدرسه ($F = 10/45$)، باور به مدرسه ($F = 11/90; P = 0/032 < 0/05$) و باور به مدرسه، مشارکت در مدرسه، و باور به مدرسه در بین دانش آموزان عادی بصورت معناداری بالاتر از دانش آموزان نارساخوان می باشد. از سوی دیگر به اساس نتایج به دست آمده می توان گفت که در مورد دلبستگی به کارکنان مدرسه و تعهد به مدرسه در بین دانش آموزان عادی و نارساخوان تفاوت معناداری مشاهده نشد ($P > 0/05$).

بحث و نتیجه گیری

آن چنان که نتایج پژوهش نشان می دهد، افراد دارای سطح بهزیستی روانشناختی بالا، رفتارهای انعطاف پذیر بیشتری از خود بروز می دهند و روابط بهتری را با دیگران ایجاد می کنند که این رفتارهای انعطاف پذیر باعث حل بهتر مسأله و درک بهتر شرایط می شوند. به همین دلیل، توجه به نقش بهزیستی روانشناختی در سلامت روانی دانش آموزان ضروری به نظر می رسد (دهقان و همکاران، ۱۳۹۳: ۴). از آنجا که دانش آموزان سرمایه های کشور هستند توجه به بهداشت و سلامت آنان و بررسی عوامل موثر بر آن از نیازهای ضروری آموزش و پرورش این دانش آموزان می باشد، زیرا که هدف اصلی روان شناسی بهبود وضعیت و کیفیت زندگی انسان است و بهزیستی روان شناختی یکی از مهمترین مؤلفه های کیفیت زندگی بشر است (عنایتی و همکاران، ۱۳۹۱: ۴). نارسا خوانی به عنوان رایج ترین اختلال عصب شناختی بر جریان روند تحول کودکان و نوجوانان است. کودکان نارسا خوان در معرض خطر مشکلات اجتماعی، روان شناختی، تحصیلی و شغلی بیشتری در مقایسه با عموم جامعه می باشند. اغلب محققان به وجود اختلال های عاطفی یا اختلال های رفتاری در کودکان نارسا خوان اشاره کرده اند. نارسا خوانی عمومی ترین مشکلی است که در دانش آموزان با نارسایی های ویژه در یادگیری یافت می شود. از آنجایی که خواندن (بلند خوانی) مقدمه ی درک مطلب و نوشتن است قابل پیش بینی است که ضعف در مهارت خواندن منجر به بروز مشکلاتی در

مهارت های فوق خواهد شد (مختار پور و همکاران، ۱۳۹۰: ۵). بر اساس نتایج این پژوهش بین مولفه های پذیرش خود، ارتباط مثبت با دیگران و رشد شخصی از ابعاد بهزیستی روانشناختی در دانش آموزان نارساخوان وعادی تفاوت معناداری وجود دارد. در تبیین این فرضیه میتوان اظهار داشت که دانش آموزان نارساخوان نسبت به دانش آموزان عادی از پذیرش خود، رابطه با دیگران و رشد شخصی کمتری برخوردار هستند بدین صورت که دانش آموزان عادی توانایی ها و استعداد های خود را بیشتر قبول دارند با دیگران بهتر، صمیمی تر و راحتتر ارتباط برقرار می سازند و از رشد بالاتری برخوردارند. این یافته ها با نتایج احدی و همکاران (۱۳۹۱)؛ نریمانی و همکاران (۱۳۹۲)؛ بلاد استین و برنشتاین راتز (۲۰۰۸) و السنر و همکاران (۲۰۱۱) همسو و هماهنگ می باشد.

همچنین براساس نتایج تحقیق پیوند قوی بین محیط مدرسه و دانش آموز می تواند به عنوان عاملی در راستای کاهش مشکلات دانش آموزان نارساخوان عمل نماید. از آنجایی که مدارس پس از خانواده به عنوان دومین نهاد تاثیرگذار در فرایند جامعه پذیری دانش آموزان محسوب میشود که در شکل گیری ارزشها و نگرشها و پابندی آنها به هنجارهای جامعه نقش عمده دارند. پایه های موفقیت و تعالی هر فردی در مدرسه پایه ریزی می شود. موفقیت مدارس در رسالت آموزشی و پرورشی خود مرهون احساس تعلق و پیوندی است که دانش آموزان با مدرسه دارند. پیوند با مدرسه در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان اثر بخش بوده و منجر به افزایش سطح نمرات آنها میشود (چارکداری و همکاران، ۱۳۹۳: ۶). اهمیت پیوند با مدارس به دلیل رابطه آن با پیامدهای سازگاران و تحولی مثبت و منفی است. پیوند ضعیف با مدرسه با عدم پیشرفت تحصیلی، عدم حضور در مدرسه، ترک تحصیل، رفتارهای بزهکارانه، مصرف مواد، درگیری با همتایان، و مشکلات رفتاری همراه است (رضایی شریف و همکاران، ۱۳۹۱: ۱۷). بر اساس نتایج این پژوهش بین مولفه های دلبستگی به معلم، دلبستگی به مدرسه، مشارکت در مدرسه و باور به مدرسه از ابعاد پیوند با مدرسه در دانش آموزان نارساخوان و عادی تفاوت معناداری وجود دارد. در تبیین این فرضیه میتوان اظهار داشت که دانش آموزان نارساخوان نسبت به دانش آموزان عادی از دلبستگی کمتری با مدرسه و معلم برخوردار هستند چرا که مشکل آنها سبب می گردد تا بیشتر در معرض انتقادها و سرنش قرار گیرند. این یافته ها با نتایج مهری و همکاران (۱۳۹۰)، زلالی و قربانی (۱۳۹۳)، فولک و همکاران (۲۰۰۶) و کیا-کیتینگ و الیس (۲۰۰۷) همسو و هماهنگ می باشد. اگر محیط مدرسه برای این دانش آموزان خوش آیند باشد، خود آنها به مدرسه خواهند رفت، و پیوند با مدرسه می تواند راهگشای بسیاری از مشکلات باشد.

این پژوهش نیز همانند هر کار علمی دیگر تنگناها و محدودیت هایی روبرو بوده است. از جمله این که پژوهش در شهر اردبیل در پایه سوم و ششم ابتدایی انجام شده است و برای دستیابی به نمونه نارساخوان پژوهش تمامی ۳۶۰ نمونه آماری مورد آزمون قرار گرفته است که در نهایت ۵۰ دانش آموز نارساخوان توسط آزمون آگاهی واج شناختی انتخاب شدند بنابراین پیشنهاد می گردد این پژوهش در مناطق دیگر و با آزمون های دیگر و با کنترل متغیرهای مداخله کننده بیشتری تکرار گردد. همچنین بر اساس نتایج این پژوهش پیشنهاد می گردد دانش آموزان نارساخوان در مدارس شناسایی گردند و علاوه بر امکانات مشاورهای رایگان برای حل مشکل ایشان مورد حمایت بیشتر مدیر و مدرسه برای بالا بردن پیوند این دانش آموزان با مدرسه قرار گیرند و با شناسایی روحیات و شخصیت این دانش آموزان سعی در بالابردن مولفه های بهزیستی روانشناختی با آموزش والدین و معلمان و .... در برخورد با این کودکان و درنهایت خود دانش آموز از طریق برگزاری دوره های و کارگاه های آموزش اقدام فرمایند.

منابع

- احدی، بتول. ستوده، محمدباقر. حبیبی، یعقوب. (۱۳۹۱). مقایسه ی بهزیستی روان شناختی و مکانیزم های دفاعی در دانش آموزان با و بدون لکنت زبان، مجله روانشناسی مدرسه، دوره ۱، شماره ۴، صص ۲۲ - ۶.
- اسکندری، فهیمه. نعمتی، هاشم. تفضلی مقدم، عبدالحسین. (۱۳۹۱). مقایسه ی آگاهی واجی در دانش آموزان نارساخوان وعادی پایه اول شهر سبزوار، پایان نامه کارشناسی ارشد، تهران: دانشگاه پیام نور.

- تقی پور جوان، عباسعلی. حسن نتاج، فهیمه. شوشتری، مژگان (۱۳۹۳). مقایسه ابعاد بهزیستی روان شناختی مادران کودکان نارساخوان، تیزهوش و عادی، مجله علمی پژوهشی پژوهش های علوم شناختی و رفتاری، سال ۴، شماره ۲، صص ۸۸-۷۳.
- چارکداری، بهمن. رضایی شریف، علی. خالق خواه، علی. معینی کیا، مهدی. (۱۳۹۳). رابطه ویژگی های شخصیتی و باورهای انگیزشی با پیوند به مدرسه در دانش آموزان، اردبیل: دانشگاه محقق اردبیلی.
- خانجانی، زهرا. هاشمی، تقی. الهامفر، اصغر. (۱۳۹۳). بررسی رابطه شیوه ای فرزندپروری و سبکهای دلبستگی با نشانه های افسردگی نوجوانان، فصلنامه علوم تربیتی، صص ۱۰۶-۹.
- خزایی، محمد رضا. عسکری، سعید. مؤمنی، خدامراد. (۱۳۹۵). رابطه بین سبک های پردازش اطلاعات و انعطاف پذیری شناختی با بهزیستی روانشناختی دانشجویان، پایان نامه کارشناسی ارشد، تهران: دانشگاه رازی.
- دهقان، حمیده. سیف، دیبا. جباری، سوسن. (۱۳۹۳). پیش بینی بهزیستی روانشناختی بر مبنای سبک زندگی اسلامی در معلمان دانش آموزان کم توان ذهنی، پایان نامه کارشناسی ارشد، شیراز: دانشگاه شیراز.
- رضایی دهنوی، صدیقه. ملک پور، مختار. فرامرزی، سالار. (۱۳۹۰). بهزیستی روانشناختی کودکان مبتلا به اتیسم و مادران آنها و عوامل موثر در آن: ارائه الگوی علی مبتنی بر رابطه ویژگیهای مادر و کودک، پایان نامه کارشناسی ارشد، اصفهان: دانشگاه اصفهان.
- رضایی شریف، علی. قاضی طباطبایی، سید محمود. حجازی، الهه. اژه ای، جواد. (۱۳۹۱). بررسی دیدگاه دانش آموزان درباره پیوند با مدرسه: یک مطالعه کیفی، نشریه مجله روانشناسی، شماره ۱، صص ۳۵-۱۶.
- زلالی، بهروز. قربانی، فاطمه. (۱۳۹۳). مقایسه ی انگیزش تحصیلی و اشتیاق به مدرسه در دانش آموزان با و بدون نارساخوانی، مجله ی ناتوانی های یادگیری، دوره ۳، شماره ۴، صص ۵۸-۴۴.
- سوری، سمیه. علی پور، احمد. فتحی آشتیانی، علی. صفاری نیا، مجید. (۱۳۹۳). بررسی رابطه هوش هیجانی، ویژگی های شخصیتی و سبک های مقابله ای بر بهزیستی روانشناختی دانشجویان، پایان نامه کارشناسی ارشد، تهران: دانشگاه پیام نور.
- سیادتیان، حسین. قمرانی، امیر. (۱۳۹۲). فراتحلیل اثربخشی مداخلات روانشناختی - آموزشی بر عملکرد تحصیلی دانش آموزان نارساخوان، مجله ناتوانی های یادگیری، دوره ۳، شماره ۲، صص ۶۲-۴۲.
- شریفی، علی اکبر. زارع، حسین. حیدری، میترا. (۱۳۹۲). مقایسه ی حافظه ی فعال بین دانش آموزان نارساخوان و دانش آموزان عادی، مجله ی ناتوانی های یادگیری، شماره ۶، صص ۱۷-۶.
- صمدی، مریم. عابدی، احمد. شمسی، عبدالحسین. احمدزاده، مریم. (۱۳۹۴). فراتحلیل اثربخشی مداخلات روان شناختی و آموزشی بر بهبود عملکرد تحصیلی دانش آموزان نارساخوان، مجله روانشناسی، سال ۱۹، شماره ۳، صص ۲۸۵-۲۷۰.
- عنایتی، الهه. امیدیان، مرتضی. عابدی، احمد. (۱۳۹۱). اثربخشی آموزش هوش هیجانی بر بهزیستی روانشناختی دانش آموزان تیزهوش مدارس خاص شهر اصفهان، پایان نامه کارشناسی ارشد، یزد: دانشگاه یزد.
- قربان نژاد، رقیه. زاهد بابلان، عادل. رضایی شریف، علی. مرادی، مسعود. (۱۳۹۳). مقایسه تفکر انتقادی و پیوند با مدرسه در دانش آموزان مدارس هوشمند و مدارس عادی، پایان نامه کارشناسی ارشد، اردبیل: دانشگاه محقق اردبیلی.
- مختارپور، حسن. شریفی درآمدی، پرویز. برجعلی، احمد. (۱۳۹۰). بررسی و مقایسه شیوع انواع اختلال های رفتاری دانش آموزان نارساخوان مقطع ابتدایی با دانش آموزان عادی مقطع ابتدایی شهر تهران، پایان نامه کارشناسی ارشد، تهران: دانشگاه علامه طباطبایی.
- مهری، مریم. عزیززاده، حمید. عشایری، حسن. دولت آبادی، شیوا. (۱۳۹۰). ارزیابی و مقایسه ویژگی های روان شناختی دانش آموزان مقطع دبستان دارای حساب نارسایی، نارسانویسی و نارساخوانی با دانش آموزان عادی، پایان نامه کارشناسی ارشد، تهران: دانشگاه علامه طباطبایی.

نریمانی، محمد. یوسفی، فاطمه. کاظمی، رضا. (۱۳۹۲). نقش سبک های دلبستگی و کیفیت زندگی در پیش بینی بهزیستی روان شناختی نوجوانان مبتلا به ناتوانی های یادگیری، مجله ناتوانی های یادگیری، دوره ۳، شماره ۴، صص ۱۴۲ – ۱۲۴.

Bloodstein, O., & Bernstein Ratner, N. (2008). A handbook of stuttering (6th ed.). New York: Thomson Delmar Learning.

Fulk, B. M., Brigham, F. J. & Lohman, D. A. (1998). Motivation and self regulation: a comparison of students with learning and behavior problems, remedial and special education, 19, 300-30.

Kia-Keating, M. & Ellis, B. H. (2007). Belonging and connection to school in resettlement: Young refugees, school belonging, and psychosocial adjustment. *Clinical Child Psychology and Psychiatry*, 12(1): 29-43.

Oelsner, J.; Lippold, M. A. & Greenberg, M. T. (2011). Factors influencing the development of school bonding among middle school students. *Journal of Early Adolescence*, 31(3): 463-487.